

בית פרט
מדרשה ישראלית

"נתן לו יד ורפאו" רחמים, אהבה רפואה

עמרי שאשא

המקורות שלפניכם עוסקים בריפוי וברפואה. בימים של מגיפה ושל חולי, ננסה לפגוש היבטים של תהליכי ריפוי לא רק במובנם הפיזי והביולוגי אלא גם הנפשי או הרוחני.

הקטע הפותח, מספר הזוהר, עוסק באיכויות הרפואה שמביא איתו הבוקר בכנפיו (מומלץ ללמוד דווקא בשעות הצלולות של הבוקר). אחריו נפגוש סיפור תלמודי על ריפוי ונסה לחשוב – בין השאר בעזרת ר' נחמן - מה הוא מבקש ממנו ללמוד על ריפוי.

מוזמנות ומוזמנים ללמוד בחברותא, ולנסות לחשוב ולהרגיש ביחד, לאורך הלימוד, לאילו איכויות ריפוי מתקשר אצלכם ובתודעתכם.

לפי הזוהר לכל זמן ביום איכויות משלו, ושעות הבוקר קשורות לספירת החסד ולדמותו של אברהם, המביאות עמן שפע, ברכה, טוב ורפואה.

”

ר' אלעזר היה הולך לראות את ר' יוסי חמיו, ור' אבא וחבריו הלכו עמו. פתח ר' אלעזר ואמר: (תהלים ה' ד') "ה' בְּקֶרְתְּ שָׁמַע קוֹלִי בְּקֶרְתְּ אֶעֱרָךְ לְךָ וְאֶצְפָּה..."

מהו "בוקר"? אלא זה בוקר של אברהם שמתעורר בעולם, שכתוב: (בראשית י"ט) 'וישכם אברהם בבקר', שהרי כאשר בא בוקר, אותו 'בקר' ניעור בעולם והוא עת רצון לכול ולעשות טוב לכל העולם, לצדיקים ולרשעים. ואז זמן התפילה הוא להתפלל לפני המלך הקדוש. ועל זה בשעה שבא בוקר כל אותם 'אסירי המלך' [=החולים שהיו במיטת חוליים כל הלילה] מוצאים נחת, ועת תפילה היא עליהם....

מפני שבשעה זו ממונה אחד יוצא לצד דרום ורפאל' שמו וכל מיני רפואה בידינו... וכאשר מגיעה התפילה מלפני הקב"ה, מצווה לבית דינו שלא יפתחו בדין, מפני שחיים בידו של הקב"ה הם ולא בידיהם. ומתוך שהיא עת רצון מבקש הקב"ה זכות של אותו אדם....

באותה שעה קול ציפורים המקננות נשמע, שכתוב: (תהי' ק"ד) 'אשר שם צפרים יקננו'. ואותן צפורים מודות ומשבחות לקב"ה ואותה איילת השחר מתעוררת בעולם ואומרת: (שם, ל"א) 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך' וגו'.

אז אותו הממונה יוצא ועושה כל מה שנצטווה. ואם תאמר שמיני רפואה בידיו כמו שאמרנו, לא כך הוא, שהרי רפואה אינה אלא בידיו של המלך הקדוש. אבל בשעה שמצווה הקב"ה רפואה לאותו אדם, הוא [הממונה] יוצא וכל המקטרגים הממונים על מחלות רעות יראים ממנו. אז אותו רוח הנוסע מצד דרום מושיט לו לאותו אדם, והרי רפואה מצויה, והכל בידיו של הקב"ה.

זוהר ח"ג · ר"ד · ע"א

נסו 'ללקט' את הגוונים השונים של הרפואה בדימויים השונים שפורס הזוהר: מעולם הנפש, עולם הטבע, העולם השמימי.

- ◆ איזו מן תחושה עולה בכ/ם כשאתם קוראות/ים את הקטע?
  - ◆ אם הייתם/ן צריכים/ות לתאר את האיכות הרגשית או הנפשית שלו בשפה שלכם/ן, מה הייתם/ן אומרים/ות?
  - ◆ האם אתם/ם מכירות/ים תחושות או חוויות כאלו מעולםכם/ם?
- הסיפור (הכפול) הבא מהגמרא עוסק בביקור חולים וברפואה. קראו פעם ראשונה כדי להבין את המתרחש בעלילה, ואז חזרו לעיין עם השאלות המצורפות.

”

רבי חייא בר אבא חלש [=חלה].
על לגביה ר' יוחנן [=נכנס אצלו ר' יוחנן].
אמר ליה [=לו]: חביבין עליך יסורין? אמר ליה: לא הן ולא שכרן.
אמר ליה: הב [=תן] לי ירך.
יב ליה ידיה ואוקמיה [=נתן לו ידו והקימו (כלומר - ריפא אותו)].

ר' יוחנן חלש [=חלה].
על לגביה ר' חנינא [=נכנס אצלו ר' חנינא].
אמר ליה: חביבין עליך יסורין? אמר ליה: לא הן ולא שכרן.

אמר ליה: הב [=תן] לי ידך. ירב ליה ידיה ואוקמיה [=נתן לו ידו והקימו].

אמאי לוקים ר' יוחנן לנפשיה? [=מדוע לא יקים ר' יוחנן את עצמו?]
אמרי [=אומרים]: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

תלמוד בבלי • מסכת ברכות • ה' • ע"ב

ההכפלה של הסיפור יוצרת את המשמעות שלו. ולכן מתייחסת ההערה האחרונה של הגמרא.

♦ איך אתן/ם מבינות/ים את פעולת הושטת היד? מה מתרחש בה?

♦ ומדוע אי אפשר לעשות אותה כלפי עצמך?

♦ וכיצד הדבר קשור לשאלה החוזרת "חביבין עליך ייסורין"?

בתורה הבאה עוסק ר' נחמן מברסלב בסיטואציה דומה, של ביקור חולים, ומנסה לבאר את תנועת הנפש של האדם המקבל רחמים מתוך הפגנת רחמים. המשותף לדבריו ולסיפור שקראנו מן הגמרא הוא ההדדיות שמאפשרת רפואה. נסו לקרוא דרך דברים אלו את הסיפור התלמודי שלעיל.

”הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר: יכולה היא שתרחם” (מסכת שבת, י”ב, ע”א)

כי כְּשֶׁאָדָם צָרִיךְ לְרַחֲמִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח לוֹ רַחֲמָנוּת, שֶׁהוּא יְרַחֵם עַל אַחֵר, וְעַל יְדֵי זֶה מֵרַחֲמֵין עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוּם לְבִרְכָה (שבת קנא ע”ב): ”כָּל הַמֵּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מֵרַחֲמֵין עָלָיו”, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים י”ג): ”וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמֵךְ”.

וּמֵדַת הַרַחֲמָנוּת תְּלוּי בְּדַעַת, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַה יֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת. כִּי כַּעַס, שֶׁהִיא הֶפֶךְ הַרַחֲמָנוּת, הוּא מַחֲמַת כְּסִילוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז'): ”כַּעַס בְּחִיק כְּסִילִים יָנוּחַ...” נִמְצָא זֶה הַחֹזֶל שֶׁצָּרִיךְ לְרַחֲמִים, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ רַחֲמִים עַל אַחֵרִים, וְזֶה תְּלוּי בְּדַעַת כִּנּוּן.

וְשֶׁבֶת הוּא בְּחִינּוֹת דַּעַת..... בְּשֶׁבֶת נִמְשָׁךְ הַדַּעַת לְכָל אֶחָד. וְזֶה שְׁאוּמְרֵין הַמְּבַקְרִים לְהַחֹלָה: יְכוּלָה הִיא שֶׁתֵּרַחֵם, הִינּוּ שֶׁהַשֶּׁבֶת שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת דַּעַת, יְכוּלָה שֶׁתֵּרַחֵם – לְשׁוֹן נוֹכַח, הִינּוּ שֶׁתֵּרַחֵם אֶתָּה, שִׁיְהִיָּה לָךְ רַחֲמִים עַל אַחֵרִים, עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לָךְ מַבְחִינּוֹת שֶׁבֶת, וְכִינּוּן שִׁיְהִיָּה לָךְ רַחֲמִים בְּדֹאֵי יְרַחֲמוּ עָלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי כָּל הַמֵּרַחֵם וְכוּ' כִּנּוּן.

ליקוטי מוהר”ן • ח”א • קי”ט

בתורה מפורסמת אחרת של ר' נחמן (ליקוטי מוהר"ן ס"ד) קובע ר' נחמן שא-להים ברא את העולם מתוך הרחמים, מתוך הרצון לרחם על מישהו אחר. אולי זה ה'תדר' שבו תלויה הרפואה, ושאותו עלינו אנו נדרשים להפעיל – כלפי האחר וכלפי עצמנו – כדי לרפא וכדי להתרפא.

לסיום הלימוד, מוזמנות ומוזמנים לקרוא את השיר הבא ולחלוק סיפור על ריפוי או על 'תדר' של חמים שהרגשתם שאתם מפנים כלפי מישהו או מופנה כלפיכם.

”

שכבות ♦ אמה שם-בה אילון

יָד עַל הַגֵּב.

כְּמָה מְפַתֵּיֶעָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת יָד עַל הַגֵּב

כְּמָה מְפַתֵּיֶעָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת יָד הַמוֹנַחַת עַל הַגֵּב בְּרִכּוֹת

כְּמָה מְפַתֵּעַ יְכוּל לְהִיּוֹת גֵּב כְּשֶׁמוֹנַחַת עָלָיו יָד בְּרִכּוֹת

כְּמָה מְפַתֵּעַ יְכוּל לְהִיּוֹת הַלֵּב

כְּשֶׁמוֹנַח עַל גֵּבוֹ גֵּב

וְעַל גְּבֵי הַגֵּב מוֹנַחַת יָד

וְעַל גְּבֵי הַיָּד מוֹנַחַת רִכּוֹת

וְעַל גְּבֵי הַרְכּוֹת מוֹנַחַת מְחֻשְׁבוֹת טוֹבוֹת מְאֹד.

♦ ♦ ♦

♦ ◆ ♦